

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2024. gada 8. maijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesiskums – Tiesu neatkarība – LES 19. panta 1. punkts – Sadarbības un pārbaudes mehānisms – Rumānijas izvirzītie atsauces mērķi – Korupcijas apkarošana – Tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana – Prasība, kas vērsta pret to prokuroru iecelšanu amatā, kuru kompetencē ir veikt šīs izmeklēšanas – Profesionālo tiesnešu apvienību *locus standi*

Lietā C-53/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa, Rumānija) iesniegusi ar lēmumu, kurš pieņemts 2023. gada 31. janvārī un Tiesā saņemts 2023. gada 2. februārī, tiesvedībā

Asociația “Forumul Judecătorilor din România”,

Asociația “Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor”

pret

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], A. Kumins [*A. Kumin*] un I. Ziemele,

ģenerāladvokāts: E. M. Kolins [A. M. Collins],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* vārdā – D. Călin un L. Zaharia,

– *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României* vārdā – A.-F. Florența, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

- Rumānijas valdības vārdā – *L.-E. Bațagoi, E. Gane* un *L. Ghiță*, pārstāves,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *K. Herrmann, I. V. Rogalski* un *P. J. O. Van Nuffel*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2024. gada 1. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LES 2. pantu, 4. panta 3. punktu un 19. panta 1. punktu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 12. un 47. pantu, Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2005, L 157, 203. lpp.), kurš stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, IX pielikumu, kā arī Komisijas Lēmumu 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* un *Asociația "Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor"*, no vienas puses, un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Procurorul General al României* (Apelācijas tiesai piesaistītās prokuratūras ģenerālprokurors, Rumānija; turpmāk tekstā – "ģenerālprokurors"), no otras puses, par tā rīkojuma likumību, ar ko *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* (Apelācijas tiesām piesaistītā prokuratūra, Rumānija; turpmāk tekstā – "PICCJ") ir iecelti vairāki prokurori.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 *Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004* (Likums Nr. 554/2004 par administratīvo tiesvedību, 2004. gada 7. decembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 1154) 8. panta 1. *bis* punktā ir noteikts:

"Fiziskas personas un privāto tiesību juridiskās personas var iesniegt pieteikumu tiesā leģitīmu vispārējo interešu aizsardzībai tikai pakārtoti – gadījumā, ja leģitīmo vispārējo interešu aizskārums ir loģiskā saistībā ar subjektīvo tiesību vai leģitīmo privāto interešu pārkāpumu."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 4 2022. gada 5. augustā prasītājas pamatlietā – profesionālas tiesnešu apvienības – vērsās *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa, Rumānija), kas ir iesniedzējtiesa, ar prasību daļēji atcelt rīkojumu, ar kuru *PICCJ* ir iecelti vairāki prokurori, kas veic kriminālvajāšanu korupcijas lietās, kuras ir *Directia Națională Anticorupție* (Valsts korupcijas apkarošanas dienests, Rumānija) kompetencē un kuras attiecas gan uz tiesnešiem, gan prokuroriem.
- 5 Prasību pamatojumam prasītājas pamatlietā būtībā norāda, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko ir pamatots šis rīkojums, ir pretrunā vairākām Savienības tiesību normām, tāpēc šis tiesiskais regulējums ģenerālprokuroram būtu jāatstāj nepiemērots. Ar minēto tiesisko regulējumu *PICCJ*

Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas nodaļa) darbība tika apturēta un ekskluzīva kompetence kriminālvajāšanu veikšanai par noziedzīgiem nodarījumiem, ko izdarījuši tiesneši un prokurori, tika piešķirta prokuroriem, kurus pēc *Consiliul Superior al Magistraturii* (Augstākā tieslietu padome, Rumānija) plēnuma priekšlikuma ģenerālprokurors speciāli izraudzījies uz četriem gadiem.

- 6 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka atbilstoši Rumānijas procesuālajiem noteikumiem, ko interpretējusi *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija), atcelšanas prasība pamatlietā tai būtu jāatzīst par nepieņemamu.
- 7 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda – lai gan Rumānijas tiesiskajā regulējumā tiesības apstrīdēt administratīvu aktu ir atzītas ikvienam, kura leģitīmās intereses ir aizskartas, no šī tiesiskā regulējuma izriet, ka privāto tiesību subjekti uz sabiedrības interesēm var atsaukties tikai tad, ja šo interešu aizskārums loģiski izriet no subjektīvu tiesību vai leģitīmu privāto interešu pārkāpuma. Runājot par apvienībām, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) judikatūrā ir norādīts, ka tādas prasības kā pamatlietā aplūkotā pieņemamība ir atkarīga no tā, vai pastāv tieša saikne starp pārbaudei tiesā nodoto administratīvo aktu un tiešo mērķi, kā arī prasītājas apvienības mērķiem. Pamatojoties uz šo judikatūru, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) vairākos spriedumos ir atzinusi, ka profesionālām tiesnešu apvienībām nav intereses celt prasību pret lēmumiem, kas attiecas uz tiesnešu iecelšanu.
- 8 Iesniedzējtiesa uzsver, ka prasītājas pamatlietā vēlas panākt efektīvu tiesisko aizsardzību jomā, kurā piemērojamas Savienības tiesības. Tādējādi tā uzskata, ka jānoskaidro, vai *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) veiktā valsts procesuālo noteikumu interpretācija nav pretrunā LES 2. pantam un 19. panta 1. punktam, lasot tos kopsakarā ar Hartas 12. un 47. pantu.
- 9 Tā šajā ziņā norāda, ka Tiesa ir atzinusi *locus standi* vides aizsardzības apvienībām un ka tā ir lēmusi par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas iesniegti pamatlietās, kuras ierosinājušas profesionālās tiesnešu apvienības.
- 10 Otrkārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar Savienības tiesībām, un it īpaši ar LES 19. panta 1. punktu, kā arī ar Rumānijas saistībām korupcijas apkarošanas jomā ir saderīgs jaunais tiesiskais regulējums, ko šī dalībvalsts pieņēmusi saistībā ar kriminālvajāšanas veikšanu attiecībā uz tiesnešu un prokuroru izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.
- 11 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
 - “1) Vai LES 2. pantam un 19. panta 1. punkta otrajai daļai, lasot tos kopsakarā ar [Hartas] 12. un 47. pantu, ir pretrunā robežu noteikšana tiesnešu profesionālo apvienību prasību celšanai, lai veicinātu un aizsargātu tiesnešu neatkarību un tiesiskumu, kā arī saglabātu profesijas statusu, ciktāl ir ieviests nosacījums, ka ir jābūt leģitīmām privātām interesēm, kas, pamatojoties uz *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) saistošu lēmumu, kuram ir sekojusi valsts prakse lietās, kas ir līdzīgas tai, kurā ir iesniegts šis jautājums, ir tikušas pārmērīgi ierobežotas, pieprasot tiešas saiknes esamību starp administratīvo aktu, kura tiesiskumu pārbauda tiesas, un tiesnešu profesionālo apvienību tiešo mērķi un uzdevumiem, kas paredzēti to statūtos, gadījumos, kad šīs apvienības cenšas panākt efektīvu tiesisko aizsardzību Savienības tiesību regulētajos jautājumos saskaņā ar statūtos noteikto vispārējo mērķi un uzdevumiem?

- 2) Vai, ņemot vērā atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu, LES 2. pantam, 4. panta 3. punktam un 19. panta 1. punkta otrajai daļai, Akta [par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā,] IX pielikumam un Lēmumam 2006/928 ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru Valsts korupcijas apkarošanas direkcijas kompetence ir ierobežota, ekskluzīvu kompetenci izmeklēt tiesnešu un prokuroru izdarītos korupcijas noziegumus (plašā nozīmē) piešķirot atsevišķiem prokuroriem, kurus [ģenerālprokurors] pēc Augstākās tieslietu padomes plēnuma priekšlikuma speciāli izraugās [PİCC] vai attiecīgi apelācijas tiesām piesaistītajās prokuratūrās, kuru kompetencē ir izmeklēt arī citu kategoriju noziedzīgus nodarījumus, ko ir izdarījuši tiesneši un prokurori?"

Par Tiesas kompetenci un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 12 Ģenerālprokurors apstrīd Tiesas kompetenci un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Vispirms viņš apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi ir hipotētiski un attiecas tikai uz valsts tiesībām. Tad, tā kā prasītājas pamatlietā neatsaucas uz individuālām tiesībām, kas aizsargātas ar Savienības tiesībām, pamatlietā aplūkotā situācija neietilpst šo tiesību piemērošanas jomā. No tā izriet, ka Tiesas kompetencē nav interpretēt šajos jautājumos paredzētās Hartas tiesību normas. Visbeidzot – lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa ir aicināta lemt par valsts tiesību pasākumu likumību un tas arī pārsniedz tās kompetenci.
- 13 Rumānijas valdība uzskata, ka pirmais jautājums ir nepieņemams. Tā uzsver, ka iesniedzējtiesa skaidri nepaskaidro pamatlietā aplūkoto faktisko situāciju un nenorāda, kādā veidā un ar kādu pamatojumu prasītājam pamatlietā būtu liegtas tiesības piekļūt tiesai. It īpaši no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka prasītāju pamatlietā celtā prasība atbilst Rumānijas tiesībās noteiktajiem pieņemamības nosacījumiem un tāpēc pirmais jautājums zaudē jebkādu jēgu. Tādējādi iesniedzējtiesai nerodas nekas vairāk kā tikai valsts tiesību interpretācijas grūtības.
- 14 Šajā ziņā, runājot par Tiesas kompetenci atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem, jānorāda, pirmām kārtām, ka ar LESD 267. pantu ieviestās sadarbības sistēmas pamatā ir skaidra funkciju sadale starp valstu tiesām un Tiesu. Saskaņā ar šo pantu uzsāktā tiesvedībā valsts tiesību normu interpretācija ir dalībvalstu tiesu, nevis Tiesas kompetencē un Tiesa nav tiesīga lemt par valsts tiesību normu atbilstību Savienības tiesībām. Tiesas kompetencē savukārt ir sniegt valsts tiesai visus norādījumus par Savienības tiesību normu interpretāciju, kas ļautu tai izvērtēt valsts tiesību normu saderīgumu ar Savienības tiesisko regulējumu (spriedums, 2022. gada 10. marts, *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* (Visaptveroša veselības apdrošināšana), C-247/20, EU:C:2022:177, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 15 Šajā gadījumā, pirmkārt, no prejudiciālo jautājumu formulējuma izriet, ka to tiešais priekšmets ir Savienības tiesību normu interpretācija. Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka šie jautājumi ir saistīti ar valsts tiesību normu interpretāciju.
- 16 Otrkārt, lai gan minēto jautājumu mērķis ir no Tiesas saņemt Savienības tiesību interpretāciju, kas ļauj novērtēt dažu valsts tiesisko regulējumu saderību ar šīm tiesībām, jāsecina, ka tajos Tiesa nav aicināta pati lemt par šo saderību.
- 17 Otrām kārtām, runājot par ģenerālprokurora argumentu, ka pamatlietā aplūkotā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, Tiesa jau ir spriedusi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko ir ieviesta un regulēta tās Rumānijas prokuratūras nodaļas organizācija, kurai

- uzdots veikt izmeklēšanu par tiesu sistēmā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem un kuras kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, ietilpst Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā un ka tāpēc tajā ir jāievēro prasības, kas izriet no Savienības tiesībām, it īpaši no LES 2. panta un 19. panta 1. punkta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 18 Lai gan no šī konstatējuma tieši neizriet, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkts prasītājām pamatlietā piešķir individuālas tiesības, ģenerālprokurora nostāja, saskaņā ar kuru tas tā nav, – kā ģenerālvokāts norādījis secinājumu 21. punktā – attiecas uz aspektiem pēc būtības, kas nevar ietekmēt Tiesas kompetenci atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem.
- 19 Pirmā jautājuma mērķi ir tieši noskaidrot, vai Savienības tiesības un it īpaši LES 2. pants, kā arī 19. panta 1. punkts liek valsts tiesām atzīt tādas atcelšanas prasības pieņemamību, ko iesniegusi profesionāla tiesnešu apvienība un ar ko tā apstrīd prokuroru iecelšanas kādā Rumānijas prokuratūras nodaļā, kuras kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, saderību ar šīm tiesībām.
- 20 Tādējādi, nenovērtējot visu prejudiciālajos jautājumos minēto Savienības tiesību normu piemērojamību tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, jākonstatē, ka Tiesas kompetence nevar tikt noraidīta tāpēc, ka pamatlietā aplūkotā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.
- 21 Runājot par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, jānorāda, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi saistībā ar pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskajiem apstākļiem un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlīetas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska (spriedums, 2023. gada 9. novembris, *Odbor azylové a migrační politiky MV* (Atgriešanas direktīvas piemērošanas joma), C-257/22, EU:C:2023:852, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 22 Turklāt sadarbībā starp Tiesu un valstu tiesām nepieciešamība veikt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamības novērtējumu prasa, lai tiktu stingri ievērotas prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu, kas ir skaidri noteiktas Tiesas Reglamenta 94. pantā un kas iesniedzējtiesai ir jāzina. Šīs prasības ir arī atgādinātas Tiesas Ieteikumos valstu tiesām par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ierosināšanu (OV 2019, C 380, 1. lpp.) (spriedums, 2023. gada 13. jūlijs, *Azienda Ospedale-Università di Padova*, C-765/21, EU:C:2023:566, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 Tādējādi vajadzība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz kuriem attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošos faktu pieņēmumus. Turklāt iesniedzējtiesas lēmumā jābūt norādītiem precīziem iemesliem, kas valsts tiesai ir likuši šaubīties par Savienības tiesību interpretāciju un uzskatīt par nepieciešamu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu (spriedums, 2023. gada 25. maijs, *Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Warszawie* (PVN – Fiktīva iegāde), C-114/22, EU:C:2023:430, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Šajā gadījumā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ietver visus elementus, kas vajadzīgi, lai Tiesa varētu atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem.

- 25 It īpaši runājot par pirmo jautājumu, no šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopumā un no paša jautājumu formulējuma izriet – iesniedzējtiesa uzskata, ka tad, ja uz minēto jautājumu tiks sniegta noliedzīga atbilde, tai būs jāizvēlas atbilstošā valsts tiesiskā regulējuma interpretācija, kas izriet no *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) judikatūras, un tādējādi prasība pamatlietā jānoraida kā nepieņemama.
- 26 No tā izriet, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu šī tiesa ir izklāstījusi gan faktiskos apstākļus un tiesisko regulējumu, kurā iekļaujas pirmais jautājums, gan iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka šis jautājums ir jāuzdod Tiesai, un kuri turklāt ļauj konstatēt, ka šis jautājums ir lietderīgs strīda izšķiršanai pamatlietā.
- 27 Turklāt no šī lūguma izriet – ja uz minēto jautājumu tiks sniegta apstiprinoša atbilde –, ka iesniedzējtiesai, lai novērtētu prasītāju pamatlietā pausto argumentāciju, būs jāpārbauda tā valsts tiesiskā regulējuma saderība ar Savienības tiesībām, uz kuru attiecas otrs jautājums.
- 28 Tādējādi prejudiciālos jautājumus nevar uzskatīt par hipotētiskiem.
- 29 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, jākonstatē, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un ka uzdotie jautājumi ir pieņemami.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 30 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LES 2. pants un 19. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar Hartas 12. un 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas – atcelšanas prasības pret to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, pieņemamību padarot atkarīgu no leģitīmu privātu interešu esamības – praktiski izslēdz, ka šādu prasību varētu iesniegt profesionālas tiesnešu apvienības, lai aizsargātu tiesnešu neatkarības principu.
- 31 Tā kā Rumānijas valdība, lai pamatotu atbildi, kādu tā piedāvā sniegt uz pirmo jautājumu, apgalvo, ka pretēji tam, ko norāda iesniedzējtiesa, pamatlietā aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma piemērošana obligāti neliek konstatēt, ka prasība pamatlietā ir nepieņemama, jāatgādina, ka Tiesai saskaņā ar kompetences sadalījumu starp Savienības tiesām un valstu tiesām ir jāņem vērā prejudiciālo jautājumu faktiskais un tiesiskais konteksts, kāds ir noteikts lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu. Tādējādi lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nevar tikt izvērtēts, ņemot vērā tādu valsts tiesību interpretāciju, uz kādu ir atsaukusies dalībvalsts valdība (spriedums, 2021. gada 15. aprīlis, *État belge* (Apstākļi pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas), C-194/19, EU:C:2021:270, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka attiecīgā Rumānijas tiesiskā regulējuma interpretācija, ko veikusi *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa), noteikti kā nepieņemamu liek noraidīt tādu prasību kā pamatlietā aplūkotā, ja profesionāla tiesnešu apvienība nevar atsaukties uz leģitīmām privātām interesēm, kuras var pamatot tās *locus standi* šādas prasības celšanai, tādēļ pirmais jautājums attiecas uz šādu šī tiesiskā regulējuma interpretāciju.
- 33 Tāpēc Tiesa šīs prejudiciālā nolēmuma tiesvedības mērķiem nevar vadīties no Rumānijas valdības aizstāvētās Rumānijas procesuālo tiesību normu interpretācijas.

- 34 Ņemot vērā iepriekš veiktos precizējumus, jāuzsver, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai LES 19. pantā, kurā konkretizēta LES 2. pantā paredzētā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī to tiesību aizsardzību tiesā, kuras privātpersonām izriet no Savienības tiesībām (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 188. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 39. punkts).
- 35 Tas, ka pastāv efektīva pārbaude tiesā, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, ir tiesiskuma neatņemama sastāvdaļa. Šajā ziņā, kā noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina privātpersonām tiesību uz efektīvu pārbaudi tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesību, kuras privātpersonas gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kurš izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kurš tika atzīts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 6. un 13. pantā, kuriem atbilst Hartas 47. pants (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 219. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Šajā kontekstā dalībvalstīm principā jānosaka attiecīgās personas tiesības un intereses celt prasību tiesā, neaizskarot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 37 Šajā ziņā procesuālie noteikumi attiecībā uz prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nedz nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā (līdzvērtības princips), nedz arī padarīt par neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kuras piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 13. marts, *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 43. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 22. punkts).
- 38 Runājot par līdzvērtības principu, atbilstoši lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums, šķiet, ir vienādi piemērojams prasībām, kas paredzētas to tiesību aizsardzībai, kuras izriet no Savienības tiesībām, un līdzīgām uz valsts tiesībām balstītām prasībām. Ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa veiks vajadzīgās pārbaudes, nešķiet, ka privāto tiesību subjektu un it īpaši apvienību interese celt prasību tiktu pārbaudīta atšķirīgi atkarībā no tā, vai tie vēlas atsaukties uz sabiedrības interesēm, kas balstītas uz Savienības tiesībām, piemēram, tiesnešu neatkarības principu, vai sabiedrības interesēm, kuras izriet no valsts tiesībām.
- 39 Runājot par efektivitātes principu, no šī lūguma izriet, kā norādīts šī sprieduma 7. punktā, ka šis valsts tiesiskais regulējums ļauj ikvienam, kas pierāda leģitīmas privātas intereses, apstrīdēt tādu administratīvu aktu kā pamatlietā aplūkotais rīkojums, tostarp atsaucoties uz sabiedrības interešu apdraudējumu, kuru tas rada. Šādos apstākļos efektīva aizsardzība tiesā, šķiet, ir nodrošināta ar attiecīgo personu un it īpaši tiesnešu un prokuroru, kurus skar valsts pasākums, kas uz viņiem attiecas, tiesībām atsaukties uz LES 19. panta 1. punkta prasību ievērošanu, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

- 40 Protams, Tiesa, kā uzsver šī tiesa, jau ir konstatējusi, ka dalībvalstīm atsevišķos gadījumos jāļauj pārstāvju apvienībām celt prasību tiesā, lai aizsargātu vidi vai cīnītos pret diskrimināciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987, 58. punkts, kā arī 2020. gada 23. aprīlis, *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 60. punkts).
- 41 Tomēr, pirmkārt, šie Tiesas konstatējumi izriet no konkrētām procesuālajām tiesībām, kuras pārstāvju apvienībām piešķirtas ar Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV 2005, L 124, 1. lpp.), vai ar atvasināto tiesību aktiem, piemēram, Padomes Direktīvu 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.).
- 42 Otrkārt, no Tiesas judikatūras izriet, ka pat šī sprieduma 40. punktā paredzētajās jomās – ja šī konvencija vai šie akti konkrēti neliek atzīt pārstāvju apvienībām tiesības celt prasību tiesā – dalībvalstis var brīvi izvēlēties piešķirt vai nepiešķirt šīs tiesības šādām apvienībām. Turklāt gadījumā, ja dalībvalstis šajā ziņā vēlas pārstāvju apvienībām atzīt minētās tiesības, tām ir jānosaka gan prasību tiesā, ko tās var iesniegt, tvērums, gan nosacījumi, kādiem šo prasību celšana ir pakļauta, ievērojot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 10. jūlijs, *Feryn*, C-54/07, EU:C:2008:397, 27. punkts; 2020. gada 23. aprīlis, *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 62.–64. punkts, un 2022. gada 8. novembris, *Deutsche Umwelthilfe* (Mehānisko transportlīdzekļu tipa apstiprinājums), C-873/19, EU:C:2022:857, 63. un 65. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 43 Kā ģenerālvokāts norādījis secinājumu 38. punktā, neviena Savienības tiesību norma dalībvalstīm neliek garantēt profesionālām tiesnešu apvienībām procesuālas tiesības, kas tām ļauj apstrīdēt jebkādu iespējamu ar tiesnešu statusu saistītas valsts tiesību normas vai pasākuma neatbilstību Savienības tiesībām.
- 44 Tādējādi no šī sprieduma 35. punktā minētā pienākuma paredzēt tiesiskās aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kas privātpersonām nodrošina to tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, nevar secināt, ka dalībvalstīm ir vispārīgs pienākums šīm apvienībām garantēt tiesības celt prasību, kas pamatota ar šādu neatbilstību Savienības tiesībām.
- 45 Tas, ka Tiesa ir atbildējusi uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas tai bijuši iesniegti lietās, kurās iesniedzējtiesā bija vērsušās profesionālas tiesnešu apvienības, nevar atspēkot šo vērtējumu, jo prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā Tiesai nav jālemj par pamatlietā celto prasību pieņemamību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler u.c.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 46 Hartas 12. panta, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, ņemšana vērā nevar pamatot atšķirīgu risinājumu, jo tajā ir tikai paredzēta biedrošanās brīvība un nav prasīts, ka apvienībām noteikti jābūt tiesībām celt prasību tiesā, lai aizstāvētu vispārējo interešu mērķi.
- 47 Tas pats attiecas uz tiesas judikatūru par tiesnešu neatkarības principu. Šajā ziņā, konkrētāk runājot par iespēju celt prasību pret lēmumiem, kas attiecas uz to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, jāatgādina – lai izpildītu LES 19. panta 1. punktu, ikvienai dalībvalstij ir jānodrošina, lai attiecīgās instances, kas kā "tiesa" Savienības

- tiesību izpratnē ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 191. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 40. punkts).
- 48 Lai garantētu, ka instances, kurām var nākties lemt par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, var nodrošināt šajā tiesību normā prasīto efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, īpaši svarīga – kā tas apstiprināts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā kā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir minēta piekļuve "neatkarīgai" tiesai, – ir šo instanču neatkarības saglabāšana (spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 194. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 49 No LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošajai tiesu neatkarības prasībai ir divi aspekti. Pirmais (ārējais) aspekts ietver prasību, lai attiecīgā struktūra pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, nebūdamā pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu citu iestādi un nesāņemot nekādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi būdamā aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus. Otrais (iekšējais) aspekts savukārt ir saistīts ar neitralitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme pret strīda dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Pēdējais minētais aspekts paredz, ka jāievēro objektivitāte un, izņemot stingru tiesību normu piemērošanu, jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda atrisinājumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Jānorāda, ka noteikumi, kuri izslēdz profesionālu tiesnešu apvienību iespēju celt prasību pret lēmumiem, kas saistīti ar tādu prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, nešķiet tādi, kas tieši apdraud šīs prasības, jo šie noteikumi paši par sevi nevar būt šķērslis tiesnešu spējai veikt savas funkcijas autonomi un objektīvi.
- 51 Tādējādi saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši Savienības tiesībās prasītajām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, kas privātpersonām ļauj kļūstēt jebkādas pamatotas šaubas par minētās struktūras ārēju neietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz tajā izvērtējamajām interesēm (spriedumi, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 196. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 82. punkts).
- 52 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka noteiktos apstākļos, lai nodrošinātu tiesnešu neatkarības prasības ievērošanu, dalībvalstīm ir pienākums paredzēt atsevišķus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas ļauj kontrolēt to valsts pasākumu likumību, kuri ietekmē tiesnešu karjeru vai valsts tiesu sastāvu.
- 53 Tādējādi vispirms šī prasība atbilstoši šai judikatūrai paredz, ka disciplinārais režīms sniedz nepieciešamās garantijas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šāds režīms varētu tikt izmantots kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā ziņā tādu noteikumu izstrāde, kuros paredzēta neatkarīgas instances iesaistīšanās saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā noteiktās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un iespēja tiesā apstrīdēt

- disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu varas neatkarību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 198. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 54 Tāpat arī jābūt iespējai bez piekrišanas īstenotus pārceļšanas pasākumus, kas veikti ārpus disciplināro pasākumu ietvara, apstrīdēt tiesā procedūrā, kura pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, *W.Ž.* (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un sabiedrisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 118. punkts).
- 55 Pēc tam Tiesa nosprieda, ka pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un it īpaši šīm pamattiesībām piemītošās garantijas lietas izskatīšanai neatkarīgā, objektīvā un tiesību aktos noteiktā tiesā citastarp nozīmē, ka ikvienai tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai, ņemot vērā lietas iztiesāšanas sastāvu, tā ir uzskatāma par šādu tiesu, ja par šo jautājumu tiek izteiktas nopietnas šaubas, un šāda pārbaude ir nepieciešama, lai radītu pašapmierību, kāda demokrātiskā sabiedrībā tiesām ir jārada tiesību subjektiem (spriedums, 2023. gada 5. jūnijs, *Komisija/Polija* (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 129. punkts).
- 56 Visbeidzot situācijā, kurai raksturīgas vispārējas tiesu sistēmas reformas, kas ierobežo tiesnešu neatkarību, tas, ka struktūra, kurai jāpiedāvā tiesnešu iecelšana, nesniedz pietiekamas garantijas, varētu radīt nepieciešamību sniegt iespēju kandidātiem, kuri nav izvēlēti, vērsties tiesā, pat ja šī iespēja ir ierobežota, lai palīdzētu aizsargāt attiecīgo tiesnešu iecelšanas procedūru no tiesas vai netiesas ietekmes un lai galu galā novērstu, ka attiecīgajām personām varētu rasties pamatotas šaubas par šīs procedūras rezultātā iecelto tiesnešu neatkarību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, *A.B.* u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 136. punkts).
- 57 Šādā kontekstā saistībā ar to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, jāatgādina, ka dalībvalstīm, lai novērstu šādu šaubu rašanos, ir vispārīgi jāgarantē, ka šo prokuroru darbību regulēs efektīvi noteikumi, kas pilnībā atbilst tiesnešu neatkarības prasībai. Šajā nolūkā pieņemtajās tiesību normās tāpat kā tiesību normās par šo tiesnešu disciplināro atbildību jābūt paredzētām vajadzīgajām garantijām, kas nodrošina, ka šādas kriminālvajāšanas nevar izmantot kā sistēmu minēto tiesnešu darbības politiskajai kontrolei, un tām ir pilnībā jānodrošina Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 213. punkts).
- 58 Tā kā, pirmkārt, dalībvalstīm jāpieņem, kā arī jāpiemēro šādas tiesību normas, otrkārt, profesionālās tiesnešu apvienības principā tieši neskar prokuroru iecelšana, tostarp, ja pēdējo minēto kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, un, treškārt, no šī sprieduma 43.–46. punktā ietvertajiem apsvērumiem izriet, ka Savienības tiesības vispārīgi neliek šādām apvienībām atzīt konkrētas procesuālās tiesības, nevar uzskatīt, ka ar to vien, ka valsts tiesiskais regulējums neļauj profesionālām tiesnešu apvienībām celt atcelšanas prasību pret lēmumiem, kas saistīti ar to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, pietiek, lai indivīdiem radītu pamatotas šaubas par tiesnešu neatkarību.
- 59 No iepriekš izklāstītajiem apstākļiem izriet, ka tiesnešu neatkarības prasība vispārīgi nevar tikt interpretēta tādējādi, ka tā dalībvalstīm uzliek pienākumu atļaut profesionālām tiesnešu apvienībām celt šādas prasības.

- 60 Turklāt profesionālu tiesnešu apvienību tiesības celt prasību pret tādiem pasākumiem kā pamatlietā aplūkotais arī nevar izrietēt no Hartas 47. panta.
- 61 Tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību atzīšana konkrētā gadījumā paredz, ka persona, kas uz tām atsaucas, balstās uz Savienības tiesībās garantētajām tiesībām vai brīvībām vai ka attiecībā uz šo personu tiek veikta kriminālvajāšana, kura ir uzskatāma par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 34. punkts).
- 62 No iesniedzējtiesas lēmuma neizriet nedz tas, ka prasītājas pamatlietā atsaucas uz tiesībām, kas tām ir atbilstoši Savienības tiesību normai, nedz ka attiecībā uz tām tiek veikta kriminālvajāšana, kura uzskatāma par Savienības tiesību īstenošanu.
- 63 Ciktāl šīs prasītājas savu prasību vēlas pamatot ar LES 19. panta 1. punktu, jāatgādina – Tiesa ir nospriedusi, ka nevar uzskatīt, ka apvienība, kas valsts tiesā norāda uz valsts tiesiskā regulējuma, kurš attiecas uz tiesnešu iecelšanu, neatbilstību šai tiesību normai, šī apstākļa dēļ vien atsaucas uz tādu tiesību pārkāpumu, kas tai ir atbilstoši Savienības tiesību normai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 43. un 44. punkts).
- 64 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar Hartas 12. un 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas – atcelšanas prasības pret to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, pieņemamību padarot atkarīgu no leģitīmu privātu interešu esamības – praktiski izslēdz, ka šādu prasību varētu iesniegt profesionālas tiesnešu apvienības, lai aizsargātu tiesnešu neatkarības principu.

Par otro jautājumu

- 65 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 66 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospiež:

LES 2. pants un 19. panta 1. punkts, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 12. un 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas – atcelšanas prasības pret to prokuroru iecelšanu, kuru kompetencē ir veikt kriminālvajāšanu pret tiesnešiem, pieņemamību padarot atkarīgu no leģitīmu privātu interešu esamības – praktiski izslēdz, ka šādu prasību varētu iesniegt profesionālas tiesnešu apvienības, lai aizsargātu tiesnešu neatkarības principu.

[Paraksti]